

IN DE SCHOOL VAN HET HART

DAGBOEK

Marc Lindeijer sj

Marc Lindeijer is een Nederlandse medebroeder. Hij is enkele jaren geleden priester gewijd en verblijft nu voor zijn laatste vormingsjaar als jezuïet ("[derde jaar](#)") in de USA, in de buurt van San Francisco. Nadat hij met enkele andere "tertiarissen" de [30-daagse Geestelijke Oefeningen](#) had gedaan, brak er een periode van twee weken intense studie aan.

De vier tertiarissen met hun instructor (begeleider)

Hieronder vindt u een aantal korte reflecties van zijn hand, speciaal voor de lezers van [jezuïeten.org](#).

Maandag 16 maart 2009

De avond van de eerste volle dag van ons verblijf in de jezuïetencommuniteit van Santa Clara University, in de buurt van San Francisco. 'Ons', dat zijn de vier jezuïeten die hier, in de Verenigde Staten, het laatste deel van hun religieuze vorming ontvangen, het zgn. tertiaat: Jeff van de Maryland Provincie, maar van Chinese herkomst, Kim van de Filippijnen, Ted van Californië zelf, en ondergetekende van Nederland. Zo honkvast als mijn jaren als werkzaam jezuïet zijn geweest, zo avontuurlijk waren de jaren van de anderen.

Maar daarover zal ik niet uitwijden. Het zou dit dagboek te uitvoerig maken, en bovendien: op de een of andere manier speelt het geen rol in onze omgang en gesprekken. We zijn jezuïet hier en nu, met elkaar, dat is wat telt, en we laten ons opnieuw vormen met het oog op de toekomst, op onze volledige opname in de Sociëteit van Jezus. 's Morgens studie van de basisdocumenten van de orde, 's middags een cursus over ons leven en welzijn in kuisheid, een belangrijk onderwerp in een land dat zo geleden heeft onder het seksuele

wangedrag van een klein aantal geestelijken. En beide onderwerpen, hoe ogenschijnlijk divers ook, roepen allerlei vragen op die nauw samenhangen met de kern van ons religieuze leven. Evenals de dertigdaagse retraite die we vorige week in Los Angeles besloten, een zeer gezegende tijd, is deze studie een herhaling van het programma van het noviciaat (dat ik begon in 1994), maar alleen in de uiterlijke zin: na 15 tot 25 jaar in de Sociëteit zijn we zelf zo veranderd, zoveel ervaring rijker, dat we met nieuwe ogen naar de oude, vertrouwde materie kijken.

Dinsdag 17 maart 2009

Groen was de kleur van de dag, het groen van Ierland en St. Patrick, die hier meer traditioneel dan devotioneel wordt gevierd. Koekjes met groene glazuur dus, maar geen gebed tot de heilige... Wandelend tussen de studenten op de campus voel ik me stokoud (het onweerstaanbare middagdutje helpt niet om dat gevoel weg te nemen), lezend over de eerste jaren van de Sociëteit echter, de jaren 1540, voel ik een jeugdig elan opkomen. Een vurige vriendengroep, bereid om overal heen te gaan, niet gehinderd door de lasten van een vaste betrekking, een huis, een salaris, en meer dan dat: bereid om alles te delen wat ze wel hadden, hun geestelijke rijkdom, en om de allerarmsten bij te staan. Edelmoedigheid was het kernwoord in de geschiedenisklas, dankbaarheid het kernwoord in de preek van vandaag.

Ik realiseer me nu dat het eerste uit het tweede voortkomt. Soms is er weinig nodig om dat gevoel van dankbaarheid te ervaren. "Waar ik scheerschuim kon kopen?", vroeg ik een van de oudere paters in de communiteit. Vijf minuten later stond ik in zijn kamer en kreeg een hele bus cadeau. Op mijn tweede dag in een vreemde stad en een vreemd huis betekent zo'n klein gebaar veel voor me. En het is niet de eerste keer dat me zoiets overkomt, sinds ik eind januari in de V.S. arriveerde. Telkens werd er in mijn kleine noden en verlangens voorzien. Vertrouwen op de Voorzienigheid leidde de eerste jezuiten.

Woensdag 18 maart 2009

Merkwaardig: na drie dagen cursus over kuis leven, over ons psychoseksueel welzijn, en na mijn opmerking dat de nadruk nogal op onze inzet lag en niet op Gods genade, laat staan op de intrinsieke rijkdom van de kuisheid, gaf onze professor ruitelijk toe dat hij daar ook niet veel over wist te zeggen. Hij was nu eenmaal psychotherapeut, geen theoloog. 'Maar wel veertig jaar jezuit', bedacht ik me achteraf. Hoe komt het toch dat we zo zelden enthousiast over onze kuisheid (of onze armoede of gehoorzaamheid) spreken? Het was goed dat de professor het belang van vriendschap benadrukte, van de communiteit, van ontspanning en gebed, want vaak - en ik ben geen uitzondering - leven jezuiten "van werk alleen". Maar moeten we echt deskundig zijn, theoloog, om over een van de drie grondslagen van ons

meest innige geluk te spreken, over de gelofte van kuisheid? Zeker, we moeten ons bemind weten, en zeker, we moeten anderen bijstaan.

Onlosmakelijk daarmee verbonden echter, in de liefde zelf, niet als een volgende stap, niet als een loslaten na vastgehouden te hebben, is de onbaatzuchtigheid, die niets voor zichzelf verlangt. Zo te mogen leven is werkelijk een genade, een goddelijk geschenk dat mijn hart bij iedere ontmoeting en bij ieder afscheid groter maakt, ruimer, met plaats voor nog meer mensen, naar het beeld en de gelijkenis van Jezus' Hart. Heerlijk!... en onmogelijk zonder Hem.

Donderdag 19 maart 2009

Ademloos lees ik in de "Monumenta Historica" de oudste verhalen van onze stichting, geschreven toen St. Ignatius nog leefde: preken op straten en pleinen, biecht horen, geestelijke gesprekken, zorg voor de allerarmsten, en de nadruk op de stichting van de naaste en op de eigen nederigheid als de grondslag van ons bouwen aan de Kerk. En telkens als de bekoring mij bekruipt om te denken dat de jaren 1540 in meerdere opzichten heel ver weg zijn, kruist een jezuïet mijn pad die precies doet wat de eerste paters deden. Aan tafel raakte ik in gesprek met een Amerikaanse jezuïet die jaren hier aan de westkust en daarna in Canada les had gegeven en nu, gedreven door de heilige Geest, zoals hij zelf zei, op een leeftijd waarop de meesten van hun pensioen genieten, een volkomen nieuw apostolaat begonnen was in Las Vegas, in de schaduw van de casino's. Zijn eerste taak is het doceren van zakenethiek (!), maar de bedoeling is dat hij in die "woestijn" (letterlijk en figuurlijk) gaat werken aan een gemeenschap, een netwerk, om ook daar het Rijk Gods gestalte te geven. Wat een geweldige opdracht!

De nieuwe provinciaal, zo vertelde hij, laat zich niet remmen door vergrijzing en dalende aantallen (hoewel: vorig jaar drie novicen, nu zeven en voor september vijftien kandidaten). Integendeel: waar maar mogelijk is, waar de nood groot is, waar vermeerderd en verbeterd kan worden, begint hij nieuwe werken, meestal met niet meer dan een of twee jezuïeten. Maar was dat anders in de jaren 1540?

Vrijdag 20 maart 2009

Opnieuw zonneschijn, opnieuw interessante lessen en lectuur, opnieuw plezierig gezelschap aan tafel, opnieuw ook de vragen die steeds terugkomen in onze groep, wanneer we de basisdocumenten van de orde lezen en vervolgens naar het heden kijken. Onze religieuze armoede met name is steeds weer onderwerp van gesprek. Ik zit op het einde van de dag in de smaakvolle, moderne kapel, kijk naar de nieuwe iconen van St. Jozef, van de heilige Clara en Ignatius, bid de rozenkrans, de droevige geheimen: Jezus wordt gezeseld, wordt met doornen gekroond, neemt zijn kruis op, enz. Mijn blik blijft hangen bij het uitzicht uit het raam recht voor me: ouderwetse houten telefoonpalen, hoog, met een kort dwarshout bovenop voor de kabels; de late middagzon tekent ze scherp af tegen de blauwe hemel, donker en licht tegelijk. Meer dan al het andere raakt dat beeld me, en nu ik dit schrijf, 's avonds laat, moet ik aan die andere vrijdagmiddag denken, lang geleden, op Golgotha, toen Jezus stierf aan het kruis. Maar hoe waar en vroom de associatie ook is, toch was dat het niet wat me raakte. Wat dan wel?

Die rij van hoge, stille wachters, glanzend in een licht dat niet van hun is, dat zij slechts weerkaatsen. Er is een groot verlangen in mij om ook zo eenvoudig te zijn, alleen en toch verbonden, rechtschapen...

Wat is het, God, dat U me zeggen wilt?

Zaterdag 21 maart 2009

Van Santa Clara naar San Francisco is maar een uurtje met de auto en met diezelfde auto (alles wordt hier met de auto gedaan) kun je in een middag heel veel zien, van de tulpen in het Queen Wilhelmina Park tot de zeehonden bij de Golden Gate Bridge. Maar ook St. Ignatius College Preparatory (ca. 1.500 leerlingen) en de University of San Francisco (ca. 8.000 studenten), beide geleid door de jezuïeten. Te voet deden we de Tender Loin, het oude stadscentrum, waar de meesten met een boog omheen lopen, vanwege de vele

zwervers en daklozen. We werden rondgeleid door Frank, een jonge jezuïet die sinds enige tijd in een groot opvangcentrum werkt (ca. 450 klanten), bevolkt door de slachtoffers van enerzijds de desastreuze Amerikaanse sociale "zorg" en anderzijds het even desastreuze gebruik van drugs. Deze mensen worden door de gemeente als straatafval behandeld, maar gelukkig is de gemeente bereid om te betalen voor het opruimen... Zo'n bezoek van een paar uur is veel te kort.

Meer dan je bewondering uitspreken voor de geweldige organisatie en de enorme inzet van de mensen die er werken kun je niet. Wat echter goed doet is, is te zien hoe Frank, een van ons, helemaal thuis is bij deze mensen, hoe hij een warm hart combineert met een nuchter verstand en met beide zoekt naar de beste manier om hen te helpen, van de eerste opvang

tot hun herintrede in de maatschappij. Wij waren overal even welkom als hij, en dat deed ook goed, dat deed echt goed.

Zondag 22 maart 2009

De grote vreugde van vandaag, behalve een meditatieve wandeling 's middags, was zeker de eucharistieviering in de naburige parochiekerk, vanmorgen om kwart voor acht. Helaas deed de gelegenheid zich de afgelopen weken maar weinig voor om te concelebreren. Geen priester te kunnen zijn met en voor het volk van God is met voorsprong mijn grootste gemis in deze periode van studie en bezinning. Met weemoed denk ik aan de twee kapellen in Delft waar ik in het weekend priester mag zijn. Maar vanmorgen was ik dus weer eens in de gelegenheid: een goede gemeenschap, merendeels ouderen (de familieviering was om negen uur, daarna waren er nog zes vieringen, onder meer in het Spaans en Portugees), met een kapelaan uit Argentinië.

Zijn vriendelijk aanbod om te preken heb ik afgeslagen bij gebrek aan voorbereiding; met des te meer vreugde heb ik meegebeden en geholpen met het uitreiken van de communie en het zegenen van de kleinste kinderen. Na bijna zeven jaar als priester is dat voor mij nog altijd een van de mooiste dingen, bevestigd door de gelovige eerbied waarmee velen de communie of de zegen ontvangen. De hartelijke gesprekken na de viering deden me nog meer thuis voelen, nog meer vereerd om dienaar te mogen zijn van het volk van God, bedienaar van de onmetelijke gave van Jezus Christus onder de gedaanten van brood en wijn. 'Zalig zij die genodigd zijn...!'

Maandag 23 maart 2009

Groot nieuws in onze kleine groep: Jeff, Chinees van herkomst en lid van de Maryland Provincie, heeft zijn zending ontvangen voor de nabije toekomst. Hij wordt leider van de interne opleiding na het noviciaat voor heel Oost-Azië, met Manilla als standplaats. De

zending is het hart van ons bestaan, daarvoor maken we ons vrij, daarin vinden we onze vervulling. Door een gelukkig toeval waren we 's avonds te gast bij de provinciaal van de California Provincie, die juist zijn verjaardag vierde: gebak met een dubbele reden dus.

Ik moest ook aan mijn eigen toekomstige zending denken, ons hoofdkwartier in Rome, en wel vanwege een verspreking in de eucharistieviering voor het diner. De

'netherworld', de onderwereld in de psalm werd verhaspeld tot 'Netherlands', Nederland, een verspreking die een kern van waarheid bevat, gelet op het missieland dat wij inmiddels zijn geworden. En dan toch een schaarse jonge jezuïet als ikzelf afstaan aan Rome, zoals de Vlaamse Provincie heeft gedaan met mijn co-novice Georges Ruysen.

Misschien geldt analoog voor onze mankracht wat ik vanmorgen over onze gelden en bezittingen las in een commentaar uit 1554: wat ons als armen gegeven wordt, moeten we

als armen ontvangen, zonder hebzucht, met de grootste edelmoedigheid. God zal dan voorzien in de nood, ook aan mankracht.

Dinsdag 24 maart 2009

Biecht horen was een van de voornaamste werken van de jezuïeten in de beginjaren van de orde en in de eeuwen daarna, tot het sacrament in diskrediet raakte in de jaren 1960, althans in Noord-Europa. Het was en is dus een geluk voor ons, de vier jezuïeten die zich hier herbronnen, dat er juist dezer dagen, middenin de vastentijd, enkele dringende oproepen binnenkwamen om te assisteren bij het biecht horen: deze avond in de lokale parochie, morgen en overmorgen 's ochtends vroeg in een middelbare school, en morgenavond in de jezuïetenparochie, waar letterlijk honderden mensen verwacht worden.

Net terug van de lokale parochie kijk ik met grote dankbaarheid terug, dankbaar dat God zo zacht en tegelijk zo krachtig werkt in het hart van mensen. Zeker, er wordt gezondigd (ik hoef niet verder te kijken dan mezelf), maar ook: er wordt gebeden, er wordt gestreefd naar het goede en het betere, er wordt bemind en gewerkt, en vaak in omstandigheden die verre van makkelijk zijn. Daarnaast te mogen luisteren, te bidden dat de heilige Geest mij woorden van troost en goede raad geeft, en bovenal de vergeving van zonden uit te spreken, is een ervaring die telkens weer nederig stemt en - nogmaals - heel dankbaar. Arm Noord-Europa, arm Nederland, waar "zelfhulp" de trend geworden is en het grote geneesmiddel van de ziel niet meer wordt gezocht, niet meer wordt gevonden...

Woensdag 25 maart 2009

De "school van het hart" die onze vormingstijd hier is, omvat niet alleen studie en priesterlijk dienstwerk, maar ook en vooral gebed. Hoe heerlijk is het dan, wanneer God besluit om het hart te openen van ondergetekende "scholier", tijdens een uitgevallen lesuur, op een van de grote feesten van de Kerk bovendien, de Aankondiging van de Heer (Maria Boodschap), het moment waarop de Zoon van God, voor alle tijden geboren uit de Vader, intreedt in de tijd. Hij die het heelal omvat, onmetelijk, onstoffelijk, wordt mens, zonder zijn godheid te verliezen. In een ogenschijnlijk tegengestelde beweging streef ik, de "scholier", ernaar om mijn leven als jezuïet meer en meer te verinnerlijken; ogenschijnlijk, want op het diepste niveau van de werkelijkheid ontmoeten wij elkaar, de Heer en ik, waar mijn hart zich durft te openen voor zijn Hart, zijn vleesgeworden Hart, zijn innigste en meest tastbare menselijkheid. Psalmen, antifonen, lezingen in het brevier spreken er vandaag van in tientallen woorden en beelden. Abstract? Hoog verheven? Ver verwijderd van deze wereld? Nog wel, zoals ieder groot verlangen. Maar grote verlangens, ingegeven door de heilige Geest, bevatten een belofte, en ik heb het gevoel dat God die belofte de komende twee maanden gaat waarmaken, wanneer Kim en ik in Washington werken als ziekenhuispastor. Daar - ik weet niet hoe - zal mijn hart zijn Hart raken, laatste les van een school voor het leven.

Donderdag 26 maart 2009

De bekoring is nooit ver weg en in mijn geval staat zij middenin mijn kamer: een televisie. Onlangs ontdekte ik dat er zo'n twintig kanalen zijn die de hele dag films uitzenden, zonder onderbreking voor reclame. Dus als je zoals ik een filmfanaat bent... Maar gelukkig werd

mijn geweten vandaag gesust. Eerst las ik een richtlijn in een van onze basisdocumenten dat jezuïeten in vorming speciale aandacht moeten hebben voor het werk van schrijvers 'die een grotere invloed hebben op de hedendaagse cultuur'. Waarom dan niet voor het werk van regisseurs?

Vervolgens zag ik een indringende "kleine" film over de worstelingen van een jongen van dertien. Films zijn de legenden, de vormende verhalen van de moderne tijd en een probaat middel om in contact te komen met bijvoorbeeld de middelbare scholieren die ik vanmorgen ontmoette voor de biecht. Het waren er maar een handvol van de minstens honderd per viering, maar dat het sacrament zijn waarde heeft, zijn grote waarde, ook voor de jeugd, had ik gisteren al (opnieuw) mogen ervaren in de jezuïetenparochie waar zo'n vijfhonderd mensen voor de biecht gekomen

waren, van jong tot middelbaar en een enkele oudere. Zij kwamen uit vrije wil, van ganser harte, niet ingeroosterd in een schoolprogramma. Maar hoe de jongeren van vanmorgen te bereiken met de bevrijdende boodschap van Christus? Via hun eigen cultuur, hun eigen verhalen. Gelukkig heb ik zo'n twintig filmkanalen op mijn televisie.

Vrijdag 27 maart 2009

Twee weken studie, twee weken in Santa Clara, de plezierige communiteit (43 leden, maar ik heb ze nooit allemaal samen gezien), het mooie huis waar alles even goed verzorgd is... Mijn dagelijkse routine tussen de kapel, de eetkamer, mijn eigen kamer, onze "klas", de krantentafel, enz., had ik snel gevonden. Het werd een thuis, zoals vrijwel alle jezuïetenhuizen waar ik langer dan een paar dagen heb gewoond. En morgenochtend vertrekken we weer, terug naar Los Angeles en dan naar Washington. Zal ik hier ooit nog terugkomen? Je weet het nooit in ons bestaan.

Wat neem ik ervan mee? Een groter respect voor de documenten die ten grondslag liggen aan de Sociëteit, met het voornemen om er veel vaker in te lezen. Zij bevatten ons charisma, de ervaring van de eerste jezuïeten, Gods gave aan hen en aan ons voor Gods meerdere eer en het welzijn van de mensen. Maar ook hun ijver wil ik meer voor ogen houden, hun grote verlangens, de offers die zij gebracht hebben, hun volledige toewijding. Lezend over de jaren 1530-1540 in de oudste kronieken heb ik iets van het vuur mogen ervaren dat hen moet hebben beziield, het vuur dat hen de wereld in deed trekken, vertrouwend op niets anders dan de Voorzienigheid. En dit mooie huis dan, waar alles even goed verzorgd is? Op die vraag heb ik nog steeds geen antwoord. Hoe moet de jezuïet leven als hij trouw wil zijn aan

het charisma van de orde? Laat ik mij maar beperken tot de vraag hoe ik moet leven, een vraag die past in de school van het hart die mijn maanden in de Verenigde Staten zijn.

Liefde zal zeker een deel van het antwoord zijn.

Met dank aan broeder Thomas Bracco sj voor de foto's